

Пётр Iнинг буюклигини шубхасиз эътироф этиш мумкин: нафакат рус тарихида, балки жахон тарихида ҳам у каби кўп ишларни амалга ошира олган хукмдорни топиш кийин. Бошқа хукмдорлардан фаркли равишда, масалан, Наполеон Бонапартдан, Пётр нафакат армияларга кўмондонлик қилган ва конунлар ишлаб чиққан, балки оғир жисмоний меҳнатдан ҳам кочмаган. Унинг улкан ишчанлигини кўпинча гоят кучли иродаси ва соглом бадани билан тушунтирадилар. Лекин унинг саломатлиги хақида жиддий шубхалар бор. Аксинча, Пётр тарихда ҳам жисмоний, ҳам рухий жихатдан энг касал хукмдорлардан бири сифатида тилга олинган, бу эса унинг 52 ёшида ҳаётдан кўз юмшининг сабаби бўлган.

Пётрнинг кенг тарқалган рухий хуружларини эсга оламиз: у баъзан ерга ётиб орасида ўзини йўқотган, баъзан эса кўркинчали газабга тушган. Тарихчилар бу ҳолатни эпилепсия сифатида баҳолайдилар. Бунинг сабаблари аниқ: ўн ёшли бола ўз яқинининг ҳалокатига гувоҳ бўлган ва унинг ўзи ҳам котиллик қурбонига айланиш хавфи остида қолган. “Пётрнинг қўллари ва оёқлари қисилиб, юзи тузилган, оғзини оча олмаган. Уни столбняк тутиб, йиглаб олиб чиқишган,” – деб ёзган Нарышкинлар авлодининг тадқиқотчиси Раиса Слободчикова.

Тиббий кўмакнинг йўқлиги

Ёшлигиданок Пётрнинг саломатлигига эътибор берилиши лозим эди, аммо у пайтларда бундай тиббий ёрдам мавжуд эмасди. Европаликлар билан яқинлашганидан сўнг, у алкогольга мойиллик кўрсата бошлади. У доимо маст ҳолда юрган, шу қадар кўп ичганки,

хатто одамлар ҳаётдан кўз юмган ҳолатлар бўлган.

1690 йилда Пётр “Хаммадан маст ва ахмоқлар кенгаши”ни ташкил қилди. Унинг асосий қоидаси “ҳар куни маст бўлиш ва ҳеч қачон ҳушёр ҳолда ухлмаслик” эди. Хатто уч кун давомида алкоголь истеъмоли орқали кўпчилик оғир касалликларга чалинардди, аммо Пётр эртасига ҳеч нарса бўлмагандай ишга отланарди.

Алкоголизм ва соглик муаммолари

Пётрнинг доимий ичкиликбозлиги унинг ички органларига оғир зарба берган. 1714 йилга келиб, шифокорлар уни даволаш кийин бўлган бемор сифатида қайд этишган. Унинг касалликлари каторида жигар, ошқозон-ичак тизими, кон босими муаммолари, шунингдек, рухий бузилишлар бор эди.

Охирги ҳасталик

Пётрнинг энг жиддий касаллиги урология билан боғлиқ бўлиб, бу унинг ўлимига сабаб бўлди. 1723 йилга келиб, у заифлашганини ҳис қилиб, шифокорларга мурожаат қила бошлади. Шу билан бирга, у баъзан қайтадан ўзига ҳос “разгули”га қайтарди. Унинг даволаниши шароитлари эса жуда паст даражада бўлган. Масалан, катетер қўллаш учун замонавий асбоблар йўқ бўлган ва ўта оғриқли жараён ортидан унинг юраги тўхтаган.

Абу Муслим